אתיא זריקה זריקה משולה. כפ' לאיזהו מקומן (זבחים נז:) פריך וליקח משולה מה שולה שמים שהן ארבע לקח פסח כו' ומשני אמר אביי למה לי למיכתב סביב בעולה סביב בחטאת הוו להו שני כתובין הכאין כאחד ואין מלמדין וקשה לר"י דמאי דלא ילפינן מסני כתובין הכאין כאחד כמה מליו מדלא כתב בחד מיניהו בסור ומעשר ופסח דליכא גזירה שוה וליקח שפיר משולה דאין גזירה שוה למחלה ואומר ר"י דע"כ לאסם וחטאת דכתיב בהו סביב דאמרינן הסם דהוו שני כתובים ושלשה כתובים ילפינן בג"ש משולה לו שולה ילפא מיניהו והשתא אתי שפיר הא דמסיק הוו להו שני כתובים הכאין כאחד דלמשוטי דלא נילף בגזירה שוה אתו דדומיא דכתב בהו סביב קא ממעט דאתים בהו גזירה שוה כדפרישי:

תוספות

שחל להיות בשבת מניח ידו על כתף חבירו ויד חבירו על כתיפו ותולה ומפשיט, קרעו והוציא את אימוריו נתנו במגיס והקטירן על גבי המזבח יצתה כת הראשונה וישבה לה בהר הבית, שניה בחיל, והשלישית במקומה עומדת, חשיכה יצאו וצלו את פסחיהן: **גמ'** א"ר יצחק אין הפסח נשחט אלא בג' כתות של שלשים שלשים בני אדם, מ"ט קהל, ועדה, וישראל, מספקא לן: **אי בבת אחת אי בזה אחר זה**, הלכך בעינן שלש כתות של שלשים שלשים בני אדם-

ראי בבת ארת הא איכא, **ואי בזה אחר זה** הא איכא, הלכך בחמשין נמי סגיא: דעיילי תלתין ועברי עיילי עשרה ונפקי עשרה, עיילי עשרה ונפקי עשרה: נבנסה כת ראשונה וכו': איתמר אביי אמר נגעלו תנן רבא אמר נועלין תנן, מאי בינייהו איכא בינייהו למסמך אניסא: אביי אמר נגעלו תנן כמה דעיילו מעלו וסמכינן אניסא רבא אמר נועלין תנן ולא סמכינן אניסא והא דתנן א"ר יהודה חיו שעקביא בן מהללאל נתנדה שאין עזרה נגעלת על כל אדם בישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל אביי מתרץ לטעמיה, ורבא מתרץ לטעמיה: אביי מתרץ לטעמיה אין בעזרה בשעה שנגעלה על כל אדם בישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל רבא מתרץ לטעמיה אין בעזרה בשעה שנועלין אותה על כל ישראל בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל תנו רבנן מעולם לא נתמעך אדם בעזרה חוץ מפסח אחד שהיה בימי הלל שנתמעך בו זקן אחד והיו קוראין אותו פסח מעוכין תנו רבנן פעם אחת ביקש אגריפס המלך ליתן עיניו באוכלוסי ישראל אמר ליה לכהן גדול תן עיניך בפסחים נטל כוליא מכל אחד ונמצאו שם ששים ריבוא זוגי כליות כפלים כיוצאי מצרים חוץ ממטמא ושהיה בדרך רחוקה, ואין לך כל פסח ופסח שלא נמנו עליו יותר מעשרה בני אדם והיו קוראין אותו פסח מעוכין נטל כוליא בעי אקטורה: דהדר מקטיר להו, והכתיב והקטירו לא שלא יערב חלביו של זה בזה: דהדר מקטיר ליקר לדבן שלא יערב חלבים של קרבן זה בחלבים של קרבן אחר: **שיסא כולו כאחד**. כל האימורין של קרבן: **בפיסה בעלמא**. תופס טולא ומרחה לטליה והוא טתן פול לו אבן כנגדה: **מאי מעמא**. שורה שכולה כסף כסף: **אי נימא דילמא**. כשהוא מחזיר הריקן ומקבל המלא זימנין דמחזיר ריקן של זהב ומקבל מלא של כסף והוה ליה מורידין בקודש: **מון מבזיכי לבונה של לחם הפנים**. שהיו מניחין לתן אלא הלחם טל השולחן והתקינו להם מוסב שוליים רחב כדי שלא יסמכו על הלחם שאלמלא ויפרסו דופטתיו שהיה עשוי דפטות כמין תיבה פרולה משני רוחותיה: **מקבלה ומילך כו'**. דכתיב ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן וגו' ואמר מר במסכת תגיגה (דף יח:) והקריבו זו קבלת הדם לימד על הקבלה שטעונה כהונה: **שמעת מינה טולכה שלא ברגל**. כי הא דאיתא הולכה ופלוגתא היא בשילהי פרק קמא דזבחים (דף יד:) אקרבו עבודות נאמרו בדם שחיטה וקבלה והולכה וזריקה, קבלה והולכה מוהקריבו, נפקי בשילהי פרק קמא דתגיגה ומאי אשמעינן מתניתין דליכפל למיתני סדר הולכתן היאך לאי לא הא אתא לאשמעינן: **ברב עם הדרת מלך**. שהיו טולן עטוקין בעבודה: **אבל איפכא**. מחזיר את הריקן בריאה לא דמכי מוסיט ליה לאי מיד בעי לקבולי דאין מעבירין טל המלוה מאחר שבאת לידו: **מאן תנא פסח בזריקה**. למרחוק ולא בשפיכה בנחת מקריב הכלי לכותל המזבח דאיכא למאן דאמר בפרק בתרא (דף קכא:) פסח בשפיכה ורבי ישמעאל היא דמפיק ליה מזרק זבחיך ישפך" במסכת זבחים בפרק בית שמאי אין לך קרבן שנריך מתנה באלבע אלא חטאת בלבד אבל כל שאר קרבנות מתן דם טל ידי זריקה כל הכלי: **דמו לא נאמר**. בכלל כתיב "לך בכור שור וגו'": **אלא דמם**. אלמא אחריני נמי מישתמעי לימד טל הפסח ומעשר בהמה שלא מליט להם מתן דמים בהורה אלא כאן וכתיב תזרק ולא כתיב תשפך: ומולה

שמל לפיום בשבת. ואיט יכול לתקן המקלות: ידו טל כתף חבירו. ומולה לאחו בגידי ארכובותיו בזרועו: **בסגים**. קטרה: **ושבבה לא בסר בסיים**. בשבת קאמר שלא היו יכולין להולך פסחיהן לבתיהן: **בחיל**. לפני הסורג הוא בין הסורג לחומת עזרה בעים בתחלת עליית הסר:

גמ' שלשים בכל כת וכת. "קהל" עדה, "ועדה" עשרה, "וישראל" עשרה: **מספקא ליה**. דילמא בכת אחת טה לשותפו ויהיו בה שלשים: **או בזה אחר זה**. שלש כתות של עשרה עשרה הלכך שלש כתות בעינן דילמא בזה אחר זה קאמר, ושל שלשים בעינן דילמא בכת אחת קאמר ואינו יכול לשותפו בכתות משלשים: **בני פני עיילי שלשים**. בריאה ושוחטים פסחיהן ונפקי עשרה מייניהו ועיילי ו' חדשים דלא בהדדי קאמר הא איכא ולא שלש כתות קאמר הא איכא: **נגעלין תנן**. מאליהן ומעשה נסים: **סמכינן אניסא**. וכל זמן שאין נגעלין מאליהן מניחין לותם ליכנס ולא חיישינן דלמא עיילי כולהו ואין כאן שלש כתות: **הם ושלום כו'**. בגמרא עדיות תנן הרבעה דברים הגיד עקביא בן מהללאל כו' וקתני התם הוא היה אומר אין משקין לא את הגיורת ולא את המשוחררת אמרו לו מעשה בכרכמית שפחה שהיתה בירושלים והשקוה שמעיה ואבטליון אמר להם דוגמא השקוה דומין לה היו אומן שהשקוה ונידוהו, אמר רבי יהודה חס ושלום שעקביא נתנדה שאין עזרה נגעלת כו' כשהיתה נגעלת על כל אדם בערבי פסחים שהקהל גדול ורב אין בהם אחד בחכמה וביראת חטא כעקביא: **פסח מעוכין**. על שם שנתמעך: **פסח מעוכין**. עב על שם שהעם לב: **והקטירו**. משמע לבדן שלא יערב חלבים של קרבן זה בחלבים של קרבן אחר: **שיסא כולו כאחד**. כל האימורין של קרבן: **בפיסה בעלמא**. תופס טולא ומרחה לטליה והוא טתן פול לו אבן כנגדה: **מאי מעמא**. שורה שכולה כסף כסף: **אי נימא דילמא**. כשהוא מחזיר הריקן ומקבל המלא זימנין דמחזיר ריקן של זהב ומקבל מלא של כסף והוה ליה מורידין בקודש: **מון מבזיכי לבונה של לחם הפנים**. שהיו מניחין לתן אלא הלחם טל השולחן והתקינו להם מוסב שוליים רחב כדי שלא יסמכו על הלחם שאלמלא ויפרסו דופטתיו שהיה עשוי דפטות כמין תיבה פרולה משני רוחותיה: **מקבלה ומילך כו'**. דכתיב ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן וגו' ואמר מר במסכת תגיגה (דף יח:) והקריבו זו קבלת הדם לימד טל הקבלה שטעונה כהונה: **שמעת מינה טולכה שלא ברגל**. כי הא דאיתא הולכה ופלוגתא היא בשילהי פרק קמא דזבחים (דף יד:) אקרבו עבודות נאמרו בדם שחיטה וקבלה והולכה וזריקה, קבלה והולכה מוהקריבו, נפקי בשילהי פרק קמא דתגיגה ומאי אשמעינן מתניתין דליכפל למיתני סדר הולכתן היאך לאי לא הא אתא לאשמעינן: **ברב עם הדרת מלך**. שהיו טולן עטוקין בעבודה: **אבל איפכא**. מחזיר את הריקן בריאה לא דמכי מוסיט ליה לאי מיד בעי לקבולי דאין מעבירין טל המלוה מאחר שבאת לידו: **מאן תנא פסח בזריקה**. למרחוק ולא בשפיכה בנחת מקריב הכלי לכותל המזבח דאיכא למאן דאמר בפרק בתרא (דף קכא:) פסח בשפיכה ורבי ישמעאל היא דמפיק ליה מזרק זבחיך ישפך" במסכת זבחים בפרק בית שמאי אין לך קרבן שנריך מתנה באלבע אלא חטאת בלבד אבל כל שאר קרבנות מתן דם טל ידי זריקה כל הכלי: **דמו לא נאמר**. בכלל כתיב "לך בכור שור וגו'": **אלא דמם**. אלמא אחריני נמי מישתמעי לימד טל הפסח ומעשר בהמה שלא מליט להם מתן דמים בהורה אלא כאן וכתיב תזרק ולא כתיב תשפך: ומולה

מה א סם סלכס יח:
מו ב סם סלכס ס:
מז ג סם סלכס י:
מח ד סם סלכס ו:
מט ה מיי' פ"ה מסל' תמידין סלכס כ':
נ ו מיי' פ"ה מסל' מעשה קרבנות סל' יח:
נא ז סם:

רבינו חננאל

אמר רבי יצחק אין הפסח נשחט אלא בשלש כתות של שלשים שלשים בני אדם. מאי מעמא מספקא לן אי כולהו קהל ועדה וישראל בבת אחת נכנסין או בזה אחר זה הלכך עיילי שלשים שלשים ואפי' [בחמשין נמי מי] משכחת לה כגון דעיילי שלשים עברי עשרה ונפקי תעיילי עשרה אחרינו ועברי נמי עשרה ונפקי תעיילי עשרה אחרינו: יש מי ששנה נגעלו [דלתות העזרה] מעצמם בגם מן השמים ויש מי ששנה נועלין דלתות העזרה כלומר כיון שנתמלאת העזרה נועלין הדלתות דלא לירמסו אחרדי הא דתנן בעדיות [ח"ו] שעקביא בן מהללאל נתנדה שאין העזרה נגעלת על כל אדם בחכמה וביראת חטא כעקביא בן מהללאל (הי') כל השקיעה משמה היא: והכליות שלקח תפיסת בעלמא עד שיתנו לו דבר אחר כגון צחור או כיוצא בו לעמוד בחן על המנין: מדקתני שהם ישראל שם כי בא התנא להודיענו דשחיטה בזר כשרה: נגתנים לחברו וחברו לחברו [שם] הדלכה שלא בדגל כשר, והוא דעיידי פורתא והו שמע' מדקתני קבל המלא מקדים ואחר כך החזיר הריקן הא דאמר ריש לקיש אין מעבירין על המצות אלא מקדים מצוה דפגע ברישא ומיהא דקתני ורקו ורק' אחת כנגד היסוד שם דמתני' רבי יוסי דאמר פסח [בזריקה ונפקא ליה מקרא דאת דמם תזרוק דפסח משמע] מתן דמים על המזבח:

תוספות השים

מכילתא פ' בא

נגעלין תנן

נגעלות דלתות העזרה (ביבמות מכ"ג אומ') מת אדי וקבאוש מי ששנה נועלין דלתות העזרה בגדין נס (ומסמכין אוניסא) אז נגלו אותה (וזלא מסמכין אז הנס)

מגלה

מיקר/ דאי מתרגם גזשיב ◇ בין קרבן אחרת...

נגעלות

מין אוכלוסי בימי אגריפס המלך

נגעלות

• הסגר לבן טבין טרות ולבן בסף ושורות על בגד • לא מין טרות [בגדים]

נועלין

ישראל יכול לשחט בקרבן אבל מקבלה ומילוק ומעלות בכהונה

נכרטות ימי עדיות פ"ם מ"ז:

[תוספתא פ"ד]

א דף [ד"ל סל לו:-לז. אין אומרים בת דבר מכתות סמי: בבסח... בת מרוקה

פ"ב פ' ויקרא

[נכרטות לח: ומ"ל] זבחים יד:

יומא לג: [ומ"ל]

זבחים לו: [מ:]

בחגיגה יח:-ע

שלא בבור טוב אז בבור כשב אז בבור דב לא תבנה בבנו לא אם בנאת תבנוק אל האבנה ואת מלבא תקליר אוטר לרוח ניחוח לה'

[דף לו:]